Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 137. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 20-го ЛИПНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 20, 1955. No. 137. VOL. LXII.

НОВИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ПЕНСІЇ ДЛЯ ЖІНОК Й ІНВАЛІДІВ ПРАЦІ

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів прийняла законопроєкт про ліберальніші постанови в справі допомог з титулу соціяльного забезпечення для жінок й інвалідів праці. Законопроєкт передбачає також допущення до користання з пенсій соціяльного забезпечення 200,000 професіоналістів (адвокатів, дентистів, остеопатів, хіропрактиків, ветеринарів, натуропатів й оптометристів). Водночас із цим Палата Репрезентантів прийняла постанову про 25-процентове підвищення відтягнень (від робітника і від працедавця) на покриття передбачених пенсій. Законопроєкт, заініційований демократами, перейшов 372 голосами проти 31 (23 республіканців і 8 демократів). Він мусітиме ще перейти голосування в Сенаті і дуже можливо, що оконечно він буде прийнятий аж на другий рік. Законопроєкт передбачає зниження віку жінок для одержування пенсій з титулу соціяльного забезпечення з 65 до 62 років. Для інвалідів праці будуть виплачувані допомоги вже від 50-го року життя і для нездібних до праці дітей і після осягнення 18 р. життя. Поширення соціяльного забезпечення на 200,000 самостійних професіоналістів охоплюватиме теж 20,000 робітників терпентинової і гумової індустрії і 13,000 службовців Теннесі Валлей Оторіті та федеральних банків, що уділюють позичок на будову домів. Підвищення відтягнень на соціяльне забезпечення виноситиме пів процента від кожного робітника чи службовця і три четвертих процента від самостійного професіоналіста. Досі відтягано від платні робітників тільки 2 проценти платні. Зниження віку для жінок з 65 до 62 років життя дасть можливість користати з допомог соціяльного забезпечення 800,000 жінкам в першому році реалізації нового закону про соціяльне забезпечення і в 25 роках зможе одержувати пенсії ще 1,800,000 жінок. Із зниження віку для інвалідів праці з 65 на 50 скористає 250,000 осіб і крім того ще 1,000,000 осіб в найближчих 25 літах.

Сенат прийняв законопроєкт про безплатне щеплення проти поліо

Вашинґтон. — Сенат прийняв законопроєкт, згідно з яким федеральний уряд зможе видавати гроші на безплатне щеплення проти недуги поліо тим стейтам і місцевостям, які про це будуть просити. Цей законопроєкт іде тепер до Палати Репрезентантів. Ухвалений законопроєкт — це вислід компромісу між тим, що запропонував уряд і чого домагалися демократи в Конґресі. Уряд пропонував призначити на безплатне щеплення вакциною д-ра Солка 35 мільйонів долярів, за яку то суму можна було б щепити тих дітей, яких батьки не мають грошей на куплення вакцини. Демократи пропонували, щоб призначити 135 мільйонів долярів на безплатне щеплення всіх дітей. Згідно з новим законопроєктом, безплатне щеплення матимуть діти бідних батьків та вагітні жінки, які не мають грошей на вакцину. Розподілом з а й м а т и м у т ь с я стейти та самоуправи місцевостей, в яких находитимуться бідні діти та вагітні жінки. Проти цього законопроєкту голосував тільки демократичний сенатор Вейн Морс, який заявив, що про таку важливу справу мав би рішати федеральний уряд, а не стейти чи самоуправи.

Летунство предложило нові пляни летунської академії

Вашинґтон. — Летунство змінило пляни будинків летунської академії, яку мають збудувати в Колорадо Спрінґс, Коло., і предложено їх Сенатській Підкомісії Військових Видатків. Попередні пляни цих будинків не подобалися Комісії Видатків в Палаті Репрезентантів, яка не хотіла призначити фондів на будову військової академії. Нові пляни і надалі втримані в модерністичному стилі, але зменшують ролю скла при будові нових будинків. Секретар летунства Гаролд Я. Толботт заявив, що архітекти тому плянують будувати в модерному стилі, щоб заощадити кошти будови, бо будови в традиційних історичних стилях, наприклад в ґотицькому стилі, коштували б два рази стільки, скільки коштують модерні будинки, з простими суворими лініями.

Важко викривати комуністичних змовників

Вашинґтон. — Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер заявив у своєму звіті, призначеному для генерального прокуратора Герберта Бравнелла, що тепер важче викривати підривну роботу комуністичних змовників, коли вони працюють в підпіллі. Гувер здавав звіт про працю своєї аґенції в 1955 фінансовому році і твердив, що комуністична партія „поширила свої підпільні операції", і тому конче треба послуговуватися тайними аґентами, щоб слідкувати за комуністичними злочинами. Згідно з цим звітом в 1955 фінансовому році аґенти ФБІ заарештували на основі анонімових доносів 850 осіб, а інші аґенції арештували в тому самому часі 400 осіб.

В АМЕРИЦІ

● **Хвиля спеки**, що перейшла була на початку минулого тижня, вернулася знову від п'ятниці і осягнула в минулу неділю поверх 92° в усій східній прибережній смузі Филаделфія — Ню Йорк. На нюйоркських купальних пляжах побували мільйони спрагнених пільги нюйорчан, зокрема на Коні Айленд було коло 1,250,000 і на Ракавей Біч — понад мільйон осіб. У Пасейку, під час паради польського „Сокола", коло 100 осіб зомліли, а декілька дістали сонячний удар. Метеорологи заповідають дальшу спеку.

● **Пасажирський літак**, що вилетів з Далласу в стейті Тексас о год. 1 пополудні з суботи на неділю і прилетів на летовище в Шікаго о год. 7.25 ранку, зачепився під час приземлювання за електричний дріт, ударився об землю і загорівся. Згинули 22 особи, в тому числі пілот і стюардеса. Решта пасажирів і залоги — 21 особа — важче й легше поранені. Причиною катастрофи була дуже густа мряка.

● **В Чіле** сталася найбільша залізнича катастрофа в історії тієї країни: пасажирський поїзд повним бігом наїхав на стації Вернардо на другий поїзд, який стояв на цій стації, і розторощив два його останні вагони. Згинуло 49 осіб і що найменше стільки ж поранено. Причина катастрофи ще не вияснена.

● **Американські юнаки** воліють служити в летунстві і морській фльоті, як в наземній армії чи морській піхоті. У дискусії на цю тему, що відбулася в зв'язку з законом про вишколювання резерв, стверджено дві причини такого становища молоді: Загально вважається, що служба в морській піхоті та наземних військах є небезпечнішою, а морська фльота й летунство дають можливість вигідніше жити під час вишколу.

Спілка електричних робітників домагається річних ґарантованих платень

Ню Йорк, Н. Й. — Почалися переговори між Міжнародною Спілкою Електричних Робітників, КІО, та найбільшою в цій країні фірмою електричного приладдя Дженерал Електрік про ґарантовані річні платні. Спілка заявила, що вона не погодиться на такий контракт, який недавно КІО заключив із фірмою Дженерал Моторс. Згідно з контрактом з фірмою Дженерал Моторс робітники діставали б на випадок безробіття 65, а після чотирьох тижнів 60 відсотків нормальної платні впродовж 22-х тижнів. Спілка Міжнарод. Електричних Робітників, КІО, домагається від Дженерал Електрік „повної ґарантії" на дійсно цілорічну платню для тих робітників, які втратять працю. Частина цих платень складалася б із стейтового фонду для безробітних (впродовж перших 26 тижнів), — а решту мала б виплачувати фірма.

Перша в світі атомова електрівня працює для мирних цілей

Скенектади, Н. Й. — Адмірал Луїс Стравс, голова Комісії Атомової Енерґії, віддав до вжитку першу в світі атомову електрівню для мирних цілей і з цієї нагоди сказав такі слова: „Сьогодні віддається до вживання на добро людини цю атомову електрівню, яка була збудована для дослідних військових цілей. Це є вимовна демонстрація того, що атомова енерґія не мусить служити тільки військовим цілям, але і для мирних цілей". Населення передмістя Вест Мілтон перший раз в історії людства могло зварити обід та освітити свої доми електрикою, яку випродукувала атомова енерґія. Ця електрівня може освітити 35 тисяч домів впродовж року. Уряд продасть її корпорації „Ніяґара-Могавк".

ВІДБУЛОСЯ ІМПОЗАНТНЕ СОЮЗОВЕ СВЯТО В ТРОЙ

Трой, Н. Й. — В неділю, 17 липня, тут відбулося імпозантне Союзове Свято, яке зібрало около 500 осіб, як місцевих, так і ближчих і дальших сусідів з Ютики, Водервлиту, Пітсфілду, Коговзу, а навіть з Картерет. Велику частину учасників свята творила тут роджена молодь і новоприбулі, які не тільки згуртувалися у Союзовій громаді разом із давніми союзовими піонерами, але й з ними дружно співпрацюють. Вірцеву підготову свята перевели урядники місцевого 191 Відділу У. Н. Союзу, Братство ім. святого Миколая, а зокрема його предсідник п. Панько Джінджеристий, касир п. Микола Бойко й енерґійний секретар п. Василь Колодій.

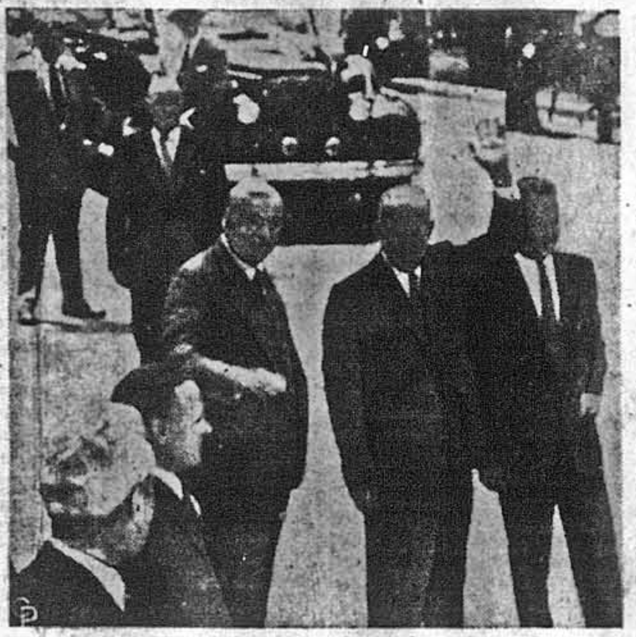
Свято розпочав предсідник Джінджеристий, після чого він представив трьох промовців, місцевого мейора п. Едварда Фіцґералда, та двох представників Головного Уряду УНСоюзу, заступника головного предсідника адв. Михайла Пізнака і головного радного д-ра Ярослава Падоха. Темою промов були союзові і загально громадські справи. Ціллю цієї дуже вдалої імпрези було усвідомлення ширшого громадянства про значення УНСоюзу та започаткування саме проголошеної кампанії за приєднання нових членів. Організатори Союзового Свята в Трой переконані, що їхня ініціятива заохотить всі союзові осередки до збільшення активности на Союзовому полі. Імпреза УНСоюзу в Трой мала найширший відгомін у місцевій американській пресі та в радіопередачах.

„ВИСОКИЙ СЕЗОН" НА СОЮЗІВЦІ В ПОВНОМУ РОЗГАРІ

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. — Цьогорічней вакаційно-відпочинковий сезон на Союзівці, оселі Українського Народного Союзу при вступі в гори Кестких, є в повному розгарі. Сотні наших громадян з багатьох місцевостей, теж віддалених, та однаково, як з-поміж давнішої іміґрації і тут народженої ґенерації, так і з новоприбулих, користають кожного дня з майже необмежених відпочинкових можливостей, що їх дає ця оселя. В останньому тижні численні гості звернули увагу на дальше вдосконалення та урізноманітнення незрівняної тепер союзівської кухні, що сталося внаслідок заанґажування нового і висококваліфікованого кухаря з багаторічною практикою по найбільших і найбільш люксусових готелях та курортах. Продовжуються теж щотижневі культурно - розвагові імпрези, в рямках яких виступив минулої суботи відомий наш фейлетоніст - гуморист Микола Понеділок. Упродовж кожного дня під час теперішніх спек найбільш притягаючу силу для гостей має вдосконалений модерними фільтрами купальний басейн. Численні члени УНСоюзу, що перебувають між гостями на Союзівці, не скривають своєї гордости з приводу того, що саме їхня організація спромоглася на таку велику і прекрасну оселю, заповнюючи нею велику прогалину в нашому житті.

ГОЛОВИ УРЯДІВ ЧОТИРЬОХ ВЕЛИКОДЕРЖАВ ВИСЛОВИЛИ СВОЇ ПОГЛЯДИ НА МОЖЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ВІДПРУЖЕННЯ

ПРЕЗ. АЙЗЕНҐАВЕР ГОЛОВУВАВ НА ПЕРШОМУ ЗАСІДАННІ В ЖЕНЕВІ. — ЗАПРОПОНУВАВ ГОВОРИТИ ТЕЖ ПРО ПОЯРМЛЕНІ НАРОДИ ТА ПРО ПІДРИВНУ РОБОТУ КОМУНІЗМУ. — ПОКИЩО НЕМА НІЯКИХ СПІЛЬНИХ ТОЧОК, АЛЕ Є „ПРИЯЗНА АТМОСФЕРА"



Айзенгавер з секретарем Об'єднаних Націй Даґом Гаммершилдом (праворуч) і державним секретарем Доллесом, після прийняття для учасників Зустрічі Чотирьох

Женева. — У першому дні Женевської конференції головуючим був президент Айзенгавер, як єдиний з-поміж учасників конференції, який є також головою держави. Привітав делеґатів в характері господаря генеральний секретар Об'єднаних Націй, Даґ Гаммершилд, радіючи, що конференція відбувається в тому Палаці Народів, колишній резиденції Ліґи Націй, де між двома світовими війнами леліяно надію на тривкий мир, до нинішнього дня неосяжний. У своїй промові, през. Айзенгавер назвав таких 6 справ, що їх треба б обміркувати: 1) проблему об'єднання Німеччини на базі вільних виборів, 2) взаємні ґарантії безпеки, які „брали б під увагу слушне зацікавлення Совєтським Союзом його забезпекою", 3) відбудову суверенних прав і права мати свій уряд для тих, що ті права втратили",4) проблему комунікації і свобідного зв'язку між людьми, 5) проблему міжнародного комунізму, якого діяльність впродовж останніх 38 років засіяла недовір'я між народами і причиняється до зросту міжнародного напруження і 6) проблему роззброєння. Поруч із цими конкретними справами, президент Айзенгавер заторкнув теж конечність такого взаємного права великодержав контролювати зброєння, щоб була виключена небезпека раптової і несподіваної атаки з будь-чийого боку. — Після президента Айзенгавера промовляв французький прем'єр Фор. Він представив свій плян загального зменшення військових бюджетів та відпровадження сум, заощаджених на війську, до окремого фонду, з якого діставали б допомогу малорозвинені народи. Фор підкреслив, що поділена Німеччина, хоч не була причиною для створення міжнародного напруження, проте тепер являє собою постійне продовжування того напруження. У зв'язку з питанням об'єднання Німеччини, Фор поставив 5 питань і зараз же на них відповів: чи Німеччина має бути об'єднана, як це перевести, чи об'єднання Німеччини викликає проблему безпеки, чи Німеччина може бути невтральна і які ґарантії треба дати Совєтам, якщо німецьке об'єднання викликує риск для совєтської безпеки. Англійський прем'єр Іден повторив свій минулорічний плян об'єднання Німеччини на базі вільних виборів, але при цьому добавив дві речеві дальші пропозиції: дати Совєтам подвійну ґарантію, що об'єднана Німеччина не стане новою небезпекою для миру: 1) створити пакт взаємної безпеки з участю чотирьох великодержав плюс Німеччина і 2) здемілітаризувати ближче ще неозначену смугу поміж „Сходом і Заходом". Крім цього Іден запропонував, щоб переговорювати про таке обмеження збройних сил, як його добровільно прийняли на себе члени зорганізованого Заходу. Совєтський прем'єр Булґанін промовляв останній. З конкретних справ він заявив готовість Совєтів співпрацювати в запропонованому колись през. Айзенгавером спільному центрі добування атомової енерґії для мирних цілей. Він говорив знову про „два етапи" в розв'язуванні проблеми об'єднання Німеччини, а неприємну для Совєтів пропозицію през. Айзенгавера говорити про ситуацію поярмлених народів та про підривну роботу інтернаціонального комунізму — збув одним реченням, що Женевська конференція „незаінтересована" такими справами.

Хоч із „першої серії" виголошених промов не можна було ніяк виміркувати будь-яке наближення становищ Заходу і Сходу у найважливіших справах, проте президент Айзенгавер, коротко реасумуючи висліди першого дня конференції та закриваючи засідання, ствердив, що всі приявні задеклярували „щиру охоту до співпраці" й заапелював, щоб така „щира охота" залишилась надалі, а тоді, мовляв, Женевська конференція матиме позитивний вислід.

Відбулась товариська розмова між Айзенгавером і Жуковим

Женева. — Президент Айзенгавер і совєтський маршал Жуков, знайомі з 1945-го року, коли вони командували союзними тоді американською і совєтською арміями і стрінулись в тому характері у Берліні, — розмовляли в Женеві приватно двічі — перед відкриттям першого засідання конференції і на вечірньому прийнятті, що його президент Айзенгавер уладив для членів совєтської делеґації. Коротку ранішню розмову през. Айзенгавера з Жуковим в конференційній залі перервав Хрущов, який підійшов до них і заявив през. Айзенгаверові, що він хоче зрадити йому одну тайну Жукова: Жуков, мовляв, не був на вінчанні своєї доньки, яке відбулось в суботу 16 ц. м., щоб могти поїхати до Женеви і побачити президента. Цей останній, дізнавшись таким чином про ту родинну подію в родині Жукова, післав йому зараз два дарунки для новоженців: ґарнітур вічного пера й олівця з написом: „Від президента З'єдинених Держав", та американський радіоапарат. Розмова американського президента й совєтського маршала торкалася їх дітей і внуків та мала строго приватний характер.

Сені одержує заяву довір'я

Рим. — По чотирьох днях дискусії італійська палата депутатів висловила своє довір'я прем'єрові Антонієві Сені і його коаліційному урядові, створеному здебільша з представників партій центру. За довір'ям було 293 голоси, проти 265 і здержалося 12 депутатів. Комуністи голосували проти нового уряду. Під час дискусії прийшло декілька разів до словних сутичок між прем'єром Сені і комуністичними депутатами, особливо ж, коли Сені ствердив, що Італія встановить дипломатичні взаємини з червоним Китаєм тільки тоді, як останній змінить свою політику. Протест комуністів викликала теж заява Сені про те, що постій американських військ (переведених з Австрії) в Італії допоможе оборонити Італію перед евентуальною аґресією.

Москва нагороджує в'єтнамських комуністів

Москва. — Совєтський Союз уділив північно-в'єтнамському комуністичному урядові 400 мільйонів рублів (100 мільйонів долярів) економічної допомоги. Уділення цієї допомоги, чи вірніше нагороди за підривну роботу комуністів у В'єтнамі, яка довела до поділу цієї країни, прийшло після однотижневого перебування провідника північно-в'єтнамських комуністів Го Чі Мінга у Москві. Одержавши цю допомогу, Го Чі Мінг (вихований і вишколений в Совєтському Союзі) від'їхав додому. Москва обіцяла ще допомогти в'єтнамським комуністам у будуванні фабрик і в поборюванні епідемії у Північному В'єтнамі.

ВІСТІ З-ПОЗА ЗАЛІЗНОЇ ЗАСЛОНИ

(За совєтською пресою і радіо)

НОВА П'ЄСА В ТЕАТРІ ІМ. ІВ. ФРАНКА

Репертуар київського драматичного театру ім. Ів. Франка поповнився новою перекладною п'єсою з російської драматурґії — Іваном Рибаковим" В. Ґусєва. Головні ролі у цій новій виставі виконували молоді актори: П. Грубник, Н. Рєзніцька, М. Досенко, О. Скибенко, Н. Мищенко і О. Лацканович. П'єсу поставили М. Крушельницький і Б. Балабан.

КИТАЙСЬКІ „ЮРИСТИ" ВЧАТЬСЯ СОВЄТСЬКОЇ „ЗАКОННОСТИ"

В дорозі до Москви протягом восьми днів гостювала в Києві делеґація юристів червоного Китаю на чолі з міністром юстиції Ші Ляном. Члени делеґації відвідали Міністерство юстиції, Верховний Суд і Прокуратуру Української ССР, а також виїжджали до міста Переяслав - Хмельницький, де знайомилися з роботою районової прокуратури і народного суду. „Радянська Україна" не повідомляє, чи відвідали також члени червоно - китайської делеґації підвали МҐБ на Короленківській вулиці, де правдоподібно переводиться виконання вироків совєтського „суду", і чи переходили вони в Києві під час свого перебування „практичні вправи" з совєтського судочинства над українськими громадянами.

ТЕРНОПІЛЬСЬКА ОБЛАСТЬ НЕ ДОПИСУЄ

Як повідомляє „Радянська Україна" до невеселих висновків прийшов пленум Тернопільського обласного комітету партії, обговоривши 15 червня виконання рішень січневого пленуму ЦК КПУкраїни і заходи для забезпечення високого врожаю. Ось що пише про це кореспондент цієї газети: „Сходини показали, що на полях Гримайлівського і Золотниківського районів допущено великі огріхи. Посіви озимих культур в ряді районів вийшли дуже зрідженими. Ці площі треба підсівати й пересівати. Зволікається підсадка зріджених посівів кукурудзи. Хід збирання врожаю в багатьох колгоспах гальмується незадовільним використанням м е х а нізмів. Плян будівництва сильсоних споруд на 25 травня виконано лише на 10 відсотків, а комбайновий парк відремонтовано лише на 50 відсотків. Кількість худоби в області ще незначна, продуктивність її невисока, а удої молока проти минулого року навіть зменшились". Направду, невеселий пленум!

ПОНАД 15 ТИСЯЧ МОЛОДІ ЗМОБІЛІЗОВАНО НА РОБОТУ В ДОНБАС

Започаткований київськими комсомольцями „добровільний" виїзд молоді на роботу в Донбасі з кожним днем охоплює більшу кількість молодих людей, які „виявляють величезне бажання поїхати на постійну роботу у вугільній промисловості". Як подає „Радянська Україна", 5 червня в Донбас виїхали нові групи молодих ентузіястів — юнаків Київської, Захарпатської та Миколаївської областей. Напередодні своїх посланців проводжали комсомольці Львівщини, Станиславівщини, Херсонщини, Полтавщини. Про бажання своєю працею сприяти збільшенню видобування палива заявило понад 15 тисяч юнаків. Черговий акт насильства над українською молоддю „оформлюється" в совєтській пресі численними ентузіястичними заявами молодих робітників і колгоспників, подиктованими їм у районних комітетах комсомолу і заводських професійних комітетах.

ЗУСТРІЧ КИЇВСЬКИХ І БЕОҐРАДСЬКИХ ФУТБОЛІСТІВ

7-го липня на київському стадіоні відбулася зустріч дружини спортового товариства „Динамо" з дружиною „Партизани" із Беоґраду (Югославія). Змагання викликало у киян велике заінтересування. Боротьба на полі була гострою, але жадній з дружин не вдалося відкрити рахунку: зустріч закінчилася з результатом 0:0. Провів гру суддя К. Альхо з Фінляндії.

В СВІТІ

● **Президент Айзенгавер** і державний секретар Доллес, вийшовши в останню неділю з Богослужби в женевській малій протестантській церковці, проходжувались над Женевським озером в обширі, що належить до віллі, де мешкає президент. Айзенгавер, який дуже любить ловити рибу й купатись в річковій воді, жалісливо — як пишуть американські кореспонденти — дивився на плесо Женевсвького озера, але признав, що йому не лицює займатися цим спортом під час Женевської конференції. В Женеві він не гратиме теж ґольфа, що його дуже любить.

● **Черчил** — пишуть часописи — провів останню неділю в саду біля свого дому в Кенті, в Англії, жалуючи, що не він поїхав в імені Англії до Женеви на переговори з совєтськими достойниками. Як відомо, Черчил був ініціятором „конференції на вершинах", але зрікся в квітні ц. р. становища прим'єра, коли скінчив 80 років життя. Аденауер, молодший від нього лише на кілька місяців, стоїть ще на чолі західньо-німецького уряду.

● **Хрущова**, Булґаніна й Жукова привіз до Женеви з Берліну американський пілот капітан МекКоммікл з Каліфорнії. Він оповідав, що в дорозі не було ніякого клопоту, аж коли літак опинився над летовищем в Женеві, то швайцарська адміністрація не дозволила йому приземлитись, поки не закінчили приготувань до парадного прийняття совєтських достойників, і тому літак мусів кружляти над летовищем. Висідаючи, большевики дали американцеві на пам'ятку кілька пляшок совєтської горілки і вина. Американські летунські старшини виручають іноді большевицьких летунів, що летять з Східнього Берліну до Женеви, бо вони тої тури не знають.

● **У віллі президента Айзенгавера** в Женеві телефоністка, приймаючи розмови, заявляє: „Женева, Білий Дім". Це така традиція телефонічної служби під час подорожей президента. Часописи пригадують, що коли през. Айзенгавер перебуває в Геттисбурґу в Пенсилвенії (недалеко того міста є його фарма), то тамошній „Білий Дім" є червоний, а в Денвері в стейті Тексас — жовтий.

● **У комуністичному Китаї** „вичистили" двох членів „Народного Конґресу", чільних членів комуністичної партії, — заступника посадника Шанґаю, за підписом якого появлялись найважливіші партійні повідомлення в тому місті, і редактора часопису „Вересень і Надія". Обох судитимуть, як „зрадників і контрреволюціонерів".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПІД ЗНАКОМ „МИРНОГО СПІВІСНУВАННЯ"

Усі знаки на небі і на землі свідчать про те, що світ опановує ілюзія можливости „мирного співіснування". Це сповнює радістю та надією втомлене, шматоване безперервними війнами і революціями людство, і можна було б всіляко скріплювати та розвивати цю тенденцію „мирного співіснування", якби не доказувана фактами і логікою правда, що все це — тільки ілюзія, тільки „побожне бажання" вільного світу та підступ і хитрість рабовласницької і агресивної Москви.

Під знаком „співіснування" почалась „конференція на вершинах" у Женеві. Правда, Америка та її представники — для обережности і з думкою про вибори в наступному році — визначили скромніші цілі цієї конференції: „шукати нового підходу до можливостей міжнародного відпруження". Президент Айзенгавер у своїй промові до народу перед відлетом до Женеви поставився до конференції філософічно. Мовляв, песимізм не допомагає нікому, ані у війні, ані в мирі. А проте, виразні нотки оправданого песимізму були і в цій промові, і в попередніх заявах і в більшості коментарів, які супроводили підготову конференції та супроводять її перебіг. Усе ж таки ці песимістичні нотки не змінюють факту, що „ілюзія „мирного співіснування" висить не тільки над цією конференцією, але й опановує уми та настрої широкого загалу.

Видно це на іншому прикладі. Саме тепер перебуває в стейті Айова совєтська „сільсько-господарська" делеґація. Її приїзд вітали з неприхованою сердечністю, її вітають з наївною добродушністю і добросердечністю і обвозять по кукурудзяних полях Айови. Процедура, яка дуже нагадує ту саму щирість і добросердечність Америки під час медових місяців американсько-совєтської коньюнктуральної воєнної дружби, що становила таке знамените тло для просякнення Америки та поодиноких ділянок її політики і господарства совєтськими шпигунами і... для викрадення таємниці атомової бомби.

Коментарі ,в зв'язку з цією совєтською „сільсько-господарською" делеґацією, можна вважати направду клясичним прикладом американської наївности. Поперше, американці вважають, що це справді „сільсько-господарська" делеґація, яка приїхала познайомитись з американськими досягненнями в сільському господарстві, щоб опісля використати їх у своїй країні та полегшити долю свого населення. Кінь сміється з того, можна сказати, по сільсько-господарському. Вся дотеперішня практика і політика совєтських делеґацій не залишає жадних сумнівів, що в цій „сільсько-господарській" делеґації такі самі „фармери", як були „купці" в совєтських делеґаціях під час війни, що підписували торговельні контракти, а організували шпигунські сітки та змовлялись, як викрасти атомову бомбу.

Чого ж може хотіти совєтська „сільсько-господарська" делеґація в Айові та яка її справжня мета? Напевно не така, як думають американці. Якщо та делеґація й хоче познайомитись з американською системою, то для того, щоб могти успішніше її поборювати та її завалити. Величезні стоси поганого совєтського паперу записано вже мільйонами брехливих слів про американський „гнилий капіталізм", про страшну „експлюатацію поневоленого американського фармера" та іншими нісенітними брехнями совєтської підривної пропаґанди. Хто може мати сумнів, що ці совєтські делеґати дбайливо дібрані з рядів МҐБ, повернувшись з поїздки до Америки, не продовжуватимуть дотеперішню брехню совєтської пропаґанди, скріплюючи її „очевидними доказами"?

Може бути багато інших причин і цілей цієї „делеґації". Підступний вияв „доброї волі" в теперішній співіснувальній какофонії грає тут не останню скрипку. Совєтським агресивним „хліборобам" напевно буде цікаво збагнути на місці таємницю, як то відносно малий відсоток американського фармерського населення продукує більше, ніж ця країна потребує, навіть при найбільшій своїй харчовій розтратності. Очевидно, що це знання потрібне Москві не лише на те, щоб поліпшити харчову ситуацію в Совєтському Союзі, але й щоб могти успішно приготовлятись до „паследнєво решітєльнаво" бою.

Усе це і багато дечого іншого підказує, що спрагнений миру вільний світ не цілком здає собі справу з дійсности і поступово ловиться на закинену Кремлем співіснувальну вудку з дуже приманливим і дуже підступним співіснувальним хробачком на гачку. Хочемо вірити, що він цього гачка не проковтне, але вважаємо за потрібне піднести цей голос перестороги.

Ярослав Курдидик

АМЕРИКАНСЬКА ПРОТИЛЕТУНСЬКА ОБОРОНА

Рівно п'ять років тому Джордж Ф. Кенан писав в одній із своїх „пророчих" статтей про СССР: „За останніх понад тридцять років свого панування Совєти притримувалися послідовно однієї, незмінної тактики — говорити одне, а робити зовсім щось протилежне. Все це зміряло до однієї і тої ж самої цілі — розбудувати апарат постійної ненависти проти нашої соціяльної і політичної системи. Підступом, хитрощами і п'ятими колонами вони поширюють і закріплюють свою силу, і це ставить нас перед дилемою: прийняти концепцію, що всі наші побоювання у відношенні до СССР безпідставні і що, не зважаючи на різницю в наших державних устроях, ми зможемо мирно співіснувати з нашим сусідом, або розбудовувати свою власну схему й силу оборони так, щоб бути готовим відпарувати усе можливе з того боку. Коли сила є в руках людей, що мають розум, — продовжує Кенан, — і хочуть користуватися при цьому доброю волею, то це можна назвати могутністю. Але коли ця сила є в руках безвідповідальних і безсовісних людей, то тоді треба й собі розбудовувати свою власну силу і оборону. Бо є ще щось далеко гірше, як бути заскоченим війною і дати себе знищити — це: занедбати оборону і згинути через недбальство."

Кажуть, що впливи Кенана, як одного із знавців СССР, заважили у великій мірі на тому, що протягом п'яти років ЗДА, ведучи переговори про злагіднення напруження між Сходом а Заходом не занедбували розбудовувати свою збройну силу й оборону. ЗДА видають кожного року 4-5 мільярдів долярів на саму лише свою континентальну оборону.

Сьогодні, коли світові простори змаліли — ЗДА мають відкриті всі свої фронти і змушені їх обороняти. Ці фронти однаково добре відкриті для ворожого летунства й ракетних стрілен, що можуть загрожувати ЗДА з повітря й з моря. Зорганізувати й розбудувати успішну оборону на таких просторах не легко, і оборона ця далека ще від того, щоб її можна було вважати за досконалу й завершену.

Коли ця оборона буде повністю закінчена, вона включатиме не лише радарові стації, але й цілу низку летовищ окремого призначення з турбоджетовими бойовими літаками короткого й далекого засягу, протилетунські ракети й гармати-зенітки різних типів і калібрів. Сюди належатимуть також спеціяльно побудовані для того стежні пароплави, підводні човни та радарові літаки. Все це разом контролюватиме далекі морські простори. Крім цього, оборонна мережа матиме цілу сітку пересувних і постійних контрольних та обсерваційних точок.

Американські фахівці протилетунської оборони твердять, що після повного закінчення запляновапої оборонної мережі вона дасть запевнення, що 70-90 відсотків ворожих літаків будуть перехоплені й знищені ще поки досягнуть призначеної цілі. Продерtися крізь неї зможе лише невелика кількість літаків, але, враховуючи, що вони можуть летіти з вантажем атомових бомб, і це невелике число літаків готове завдати країні великої шкоди. Безрадною виявляється покищо дефензива проти міжконтинентальних балістичних ракет, які можуть перелетіти через Атлантійський і Тихий океани за 15-20 хвилин.

На сьогодні вже є готовими і діють три лінії т. зв. „DEW" (Дістанс Ерлі Ворнінґ). Перша з них — арктична, висунена найдалі на північ, і її обслуговує відома нині арктична база на Ґренляндії, Тюле. Друга лінія — це середньоканадійська, що простягається через середину Канади та Аляску. І врешті третя лінія, що простягається через американський континент і діє безперебійно 24 години на добу; доповненням третьої оборонної лінії є т. зв. „радарові морські бар'єри", створені з патрульних, окремо виінуваних сильними радаровими стаціями, дуже швидкохідних пароплавів, плаваючих островів, підводних човнів та радарових стежних літаків.

Електронічні очі радару, вбудовані на суходолі, літаках і плаваючих островах, — це основні елементи дефензивної системи. Вони сповіщають про евентуальний ворожий напад і дають доручення літакам — винищувачам і зенітним та ракетним батеріям.

Для протилетунської оборони найтяжче завдання — простежити і виявити об'єкти, які летать або дуже низько, або дуже високо.

Але і над цим питанням та їх розв'язкою учені працюють дуже інтенсивно і сподіваються, що незабаром вдасться в цій справі осягнути повного успіху. Усе це сполучене очевидно з величезною працею і колосальними видатками, але ідеальна протилетунська контроля нашої країни варта труду, затрати часу і найбільших коштів.

ВІЙНА ГЕН. ҐЕЛЕНА

Знання тайни ворога — це половина вигри. Тому від античних часів, від Перських воєн проти Греції і Пуніських воєн між Римом та Картагеною — противники послуговувались своїми розвідчиками. З бігом часу розвідча служба стала ділянкою цілої окремої професії, що вимагає великого фахового знання з різних ділянок техніки. Але вона, як і завжди раніше, вимагає передусім людей величезної особистої відваги, гарту духа і самопожертви. До розвідчиків ставляться звичайно з легковаженням, а то й презирством. У великій скількості випадків — це велика кривда для тих людей. Вони є необхідними коліщятами у великій військово-оборонній машині. Найбільш характеристичною познакою їхньої геройської і самопожертвенної служби є повна анонімність. Вони не тільки не зазнають ніяких доказів признання за їх заслуги від широкого громадянства, але — навпаки — про їх працю, небезпечні переживання під час виконування їхніх функцій й про їхні навіть найбільші успіхи ніхто, крім буквально одиниць-зверхників, не знає. Що більше, дуже часто вони мають, власне, щоб здобути довір'я ворога і краще закрити свою дійсну ролю, поводитись просто, як зрадники своєї країни, чим стягають на себе погорду збоку земляків. Саме тепер висвітлюють в ЗДА фільм „За бамбусовими ґратами": американський сержант, що є в комуно-китайському полоні зраджує своїх колеґ, співпрацює з китайськими комуністами, користає з привілеїв, як „проґресивний", ба навіть свідомо денунціює своїх колеґ, викликаючи їхню ненависть до себе, — а в дійсності все це робить, будучи американським військовим розвідчиком і в цьому характері знову, як „послідовний проґресист", відмовляється вертатись з комуністичного полону до ЗДА, лише залишається в комуністів...

Це не є зрадники своєї батьківщини, що за гроші продають тайни рідної країни. Шпигунська служба послуговується такими чужими зрадниками, вербує їх, користає з їх послуг і погорджує ними. Бо в тій службі, наставленій для добра рідного краю і його збройної сили, більше, як денебудь, не можна цуратись ніяких засобів. Нині, коли збройний потенціял найтісніше пов'язаний з господарським потенціялом, розвідка торкається не тільки військових цілей, але й всієї господарської сторінки ворожого краю. Поруч із військовою — є політична і економічна розвідка ,а все, звичайно, сконцентроване під одним фаховим і найбільш відповідальним керівництвом.

Здавалося б, що в мирному часі така всестороння розвідча служба непотрібна. Але, як державне плянування не знає перерви і сягає ген-ген у минуле країни, найтісніше пов'язане з сучасним і майбутнім, так само розбудова збройної сили і народного господарства не мають насправді ні початку ні кінця. І тому й у звідомленнях, що їх дістає розвідча централя, не може бути перерви. Не може її бути особливо тепер, в періоді між війною і миром, який триває вже 10 років. Не можна обійтись без розвідчого апарату хоч би тому, що ворог вільного світу, комунізм, нараховує нині приблизно 10 мільйонів організованих членів: це 10 мільйонів активних або потенціяльних шпигунів і саботажистів у 60 країнах, 10 мільйонів пропаґаторів розкладових ідей. А як ця ворожа підступна пропаґанда може розложити найстарші культурні країни й спаралізувати найсильніші збройні сили, показалося на прикладі могутньої післяверсальської Франції, яка в 1940-му році впала в руки Гітлера, як спілий овоч. І щоб боротися з отією пошестю, на це треба не тільки розвідки на ворожому терені, але й контррозвідки для викривання чужих аґентів.

Від отих ворожих агентів найбільш кишить в Західній Німеччині, тому найбільш на Захід висуненому „мостовому причілку" західніх великодержав. З хвилиною, як ціллю американських, англійських і французьких військ у західніх зонах Німеччини стала не тільки тимчасова окупація Німеччини до часу підписання з нею мирового договору, але підготова до оборони на випадок наїзду большевиків на Захід, автоматично стала необхідною для кожного з тих альянтів своя розвідча служба. Коли ж Захід скінчив окупацію Німеччини, а залишені на її терені війська стали складовою частиною збройної сили держав НАТО, куди належить вже й Західня Німеччина, розвідка й контррозвідка стали ще більш нерозривною частиною військової підготови. З уваги на німецький терен, західні альянти почали шукати за можливістю співпраці в цьому ділі з німецькими фахівцями. Як конкретно прийшло до зв'язку між американськими чинниками й колишнім німецьким генералом бриґади, Райнгардтом Ґеленом, про це може колись хтось писатиме у споминах, або скажуть проголошені, вже тоді неактуальні документи тайних архівів. З оприлюднених досі подробиць про ту таємничу постать відомо, що Ґелен був шефом німецької військової розвідки на східньому фронті в останній війні і його, для Гітлера щораз неприємніші, тайні звідомлення, викликували не раз гнів фюрера, який легковажно висловлювався про його рапорти, правильність яких доказали пізніші події. Тому й Ґелен не мав, видно, сентименту до тупого націонал-соціялістичного доктринерства, що стало причиною катастрофи. Він пильно зберігав свій архів, переписав його в трьох копіях, скрив у трьох різних місцях у критичних хвилинах розвалу III Райху та швидко потім — предложив до розпорядження американцям. І коли американські військові чинники почали здвигати на терені Німеччини власний розвідчий апарат — пригадали собі ген. Ґелена. Цей останній, погоджуючись на співпрацю, мав застерегти собі, що буде діяти проти спільного совєтського ворога, а ніколи проти німецьких інтересів. Самі американці офіційно не признаються до зв'язку з Ґеленом, але останній тижневий „Тайм" впевняє, що перед головною кватирою організації Ґелена, що існує десь в Баварії на площі, обведеній кільчастим дротом, має американський прапор поруч із німецьким.

Довір'я американських чинників до Райнгардта Ґелена зросло надзвичайно у зв'язку з аферою керівника офіційного західньо-німецького бюра безпеки, Отта Йона, який втік до комуністів. Тоді писалося, що Ґелен віддавна перестерігав перед Йоном, але ті перестороги німецький уряд злегковажив, як ніби „конкуренційну завидь". Тепер, коли західньо-німецький уряд приступив до творення нової німецької армії, „приватне" „Бюро Ґелена" має бути перетворене в офіційний відділ міністерства оборони, а її шефом має стати — генерал Райнгардт Ґелен. Про нього самого існують тільки найскупіші відомості. Він має тепер 52 роки, жонатий, батько 4 дітей. Ніде публічно не показується, від 12-ти років не фотографувався, живе у строгій анонімності. Має бути худощавий, невисокого росту. Для большевиків — це „архишпигун" і „ворог число 1". Раз-у-раз комуністична преса пише про „аґентів Ґелена", що їх ніби комуністи виловлюють і кожночасно карають смертю. Кажуть, що „Бюро Ґелена" дійсно затрудняє багато тисяч аґентів, які збирають по всіх країнах інформації про совєтські збройні сили та комуністичну економіку, особливо на терені Східньої Німеччини й сателітних держав. Чи та організація діє і на терені самого СССР — про це знають хіба одиниці.

Від часів шефа німецької розвідки адмірала Канаріса, який згинув, як один із змовників проти Гітлера, Ґелен здобув найбільший розголос, як творець і керівник апарату, що видирає большевикам їхні таємниці. Для нього і його людей нема миру. Він є у першій фронтовій лінії безупинної війни, тихої, скритої, підпільної, яка не знає полонених та в якій раз-у-раз гинуть бойовики, про яких теж ніхто не знає.

П. Ром

ГОЛОСИ МОЛОДИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Літературна студія Львівського Університету видала альманах, у якому зібрано твори молодих, початкуючих поетів. В журналі „Вітчизна" за 1955 рік ч. 5 поміщено рецензію на цей альманах, у якій оцінюються „голоси молодих письменників". Про що ж пишуть тепер молоді українські поети, які думки і почування хвилюють їхні молоді душі, чим вони захоплюються і що осуджують?

На Україні ніколи не бракувало поетів. Талановитий український народ з кожним поколінням висуває значне число молодих і яскравих талантів. Тяжка історична доля українського народу склалася так, що українські письменники були єдиними виразниками дум і прагнень народу ,а разом з тим і його духовими провідниками і борцями за свободу. І тому доля українських письменників була найтяжчою. Вороги українського народу і його культури звертали всю свою увагу і заходи на те, щоб заборонити поширення їх творів, змусити їх мовчати або знівечити їх таланти і зробити їх співцями своїх гнобителів. Та ніколи боротьба з українськими письменниками і українською літературою не була такою жорстокою і такою підступною, як сьогодні під московсько-комуністичним диктаторським режимом. Москва знищила ціле покоління творців української літератури у 20-30 роках. Тих, що лишилися живими, змушено або мовчати, або співати хвалу своїм гнобителям і катам українського народу.

Та найбільш злочинною і згубною виявляється так звана виховна робота комуністичної партії над молодшим поколінням українських письменників. Партія виховує з них новітніх яничарів — співців московського панування і рабської покори українців перед їх гнобителями і катами. Яскравим показником наслідків такого виховання є згаданий альманах літературної студії Львівського Державного Університету.

Один з молодих поетів висловився на сторінках альманаху про призначення поета такими словами:

Співать потрібно, звісно,
[і про зорі
И про те, як шепче
[в лузі очерет,
Але людське забувши
[щастя й горе,
Який до чорта буду я поет!

Не будемо сперечатися, чи багато є поезії в лайці з „чортом" на московський лад від Маяковського. Звертаємо увагу лише на декляративну заяву про призначення поета і ставимо питання: чи справді цей поет і його друзі є співцями „людського щастя й горя"? Твори, вміщені в альманахові, дають неґативну відповідь на це питання. Молоді поети, йдучи за вимогами партії і совєтської критики, лише перекладають у віршах злободенні політичні гасла комуністичної партії. Чи є це призначення поета і чи є поезія в таких віршованих політичних гаслах — про це теж є зайвим сперечатись. Але ми знову поставимо питання, які це гасла? Може, справді, це такі гасла, які приносять людське щастя і нищать людське горе і тому гідні для того, щоб укладати їх у вірші і сприймати їх як поезію? На це питання може бути тільки неґативна відповідь: гасла комуністичної партії та їх здійснення принесли українському народові тільки горе і відібрали в нього не тільки щастя, а й елементарні людські права, які існують скрізь у вільному світі. І найбільшим злом, яке калічить молоді українські таланти, є не так фальшиве антимистецьке скерування літературної творчости, як прищеплена віра в добро і справедливість політики комуністичної партії.

Літературний альманах Львівського Державного Університету укладено так, щоб і читачів заворожити цією вірою в добро і справедливість політики комуністичної партії. Перший розділ альманаху складено з творів, які вихваляють Москву і „великий російський народ" і цей розділ іде під заголовком: „Славимо дружбу народів — братів". Отже, гасло дружби і братерського співжиття народів перекладено на московський лад: під дружбою народів розуміється не їх рівноправність і взаємне пошанування, а плазування перед Москвою і вихваляння „великого російського народу", який „обдарував усі менші народи, усім, що вони мають". Молодий вихованець партії із західньо-українських земель так і „співає":

І ще ніхто так не любив
[Москву,
Як я люблю за зореносну
[вроду,
За все, що маю я, за все,
[чим я живу —
За волю Українського
[народу.

Саме за таке бездумне механічне переспівування політичних гасел партії і хвалить рецензент поета Д. Павличка, — за те, що він „складає палку подяку великому російському народові за його щедру і безкорисну допомогу".

Під натиском московської комуністичної пропаґанди молоді поети забули про людське горе свого народу, принесене московськими окупантами, і співають про „щастя" і „волю" українського народу, які ніби то подарувала йому Москва, але які в дійсності існують тільки на папері... Про таких поетів можна б було сказати словами Шевченка: „Раби, підніжки, грязь Москви..." Але ми знаємо, що молоді поети приймають бажане за дійсне і вірять, що служать своєму народові... Прийде час і вони прозріють і побачать, що принесла Україні Москва — горе чи щастя. І тоді зрозуміють, кому треба дякувати і проти кого треба боротись за волю українського народу.

Вол. Дорошенко

В ГАЛИЧИНІ 50 РОКІВ ТОМУ

13

Хлопці приходили, діставали на вечерю кулешу й квасне молоко, йшли на стрих, а вранці мали каву або, частіше, гаряче молоко й пускалися в дальшу путь, подякувавши добрим господарям. Ходили тоді, 50 років тому самі лише хлопці. То вже майже перед 1-ою світовою війною, в 1912-13 рр., почали мандрувати й дівчата — пластунки цілим гуртом, у повному виряді, під проводом старшої досвідченої пластунки, звичайно, панни Савини Сидоровичівни. В 1904 році цього ще не було. В цих мандрівках хлопців не спиняли й дощі, хіба що лляли так, що годі було вийти надвір. Але що гостинні хати, де можна було перебути негоду, були досить далеко одна від одної, то в дорозі не раз доводилося мандрівникам і набідуватися, перемокнути й наголодуватися, бо наші Карпати не знали тоді таких вигід, що їх мали туристи десь в Альпах.

5. Наші мандри

Отож і нам траплялося всяко — чи то ночувати на оборогах, чи в стайні, чи в якихсь сінцях у гуцула коло хліва.

Пам'ятаю дві такі ночівлі. Одну десь у гуцульському оседку, в „суточках", як казав господар, чи то так у сінцях коло кашари, де нас безжалісно тяли блохи, що гніздилися в веретах, які дав нам на ніч услужний господар, а другу в стайні в якогось лісничого, в сіні на поді, над яслами. Лісничий дав нам на ніч якісь коци, щоб ми не змерзли, бо в горах і влітку ночі й ранки дуже холодні, не так, як на долах, особливо на Наддніпрянщині, тож треба добре вкриватися, але в цих коцах теж було повно бліх, що не давали нам спокою, а тут іще на довершення лиха під нами ремиґали корови й, тягнучи з ясел сіно, раз-по-раз дзвонили своїми „колоколами", чималими дзвінками, завішеними на шиях у тій цілі, щоб чути було, де худоба, коли розбредеться в лісових хащах. Просто годі було заснути — то блохи тнуть, то корови дзеленькають...

Звичайно, ми не засиджувалися, а переночувавши, пускалися в дальшу дорогу. Навіть і під дощем. Тоді скидали черевики й манджали босо. Тільки як уже затягло на добре, то мимоволі мусіли пересиджувати десь, поки устане хлюща. А дощі в горах, навіть улітку, не дивовижа. Здебільшого тоді стоїть гарна погода, але нераз зачастить дощ і ллє без перестану, не день чи два, а й цілий тиждень або й довше.

Тоді вся краса пропадає. Гори засноє дощова пелена й нічого не видно. Прикро й тоскно стає тоді на душі мандрівника.

Але непосидющий Ситник не вважав, що ми степовики — незвиклі до ходьби по горах, і не давав нам засиджуватися. То ж доводилося чвалати й під дощем.

Довший постій мали ми в Жаб'ю в гостинній хаті старого емеритованого вчителя Кисілевського, доброго симпатичного дідуся.

Домівка його — він жив на пенсії у власній чепурній хаті в садку — була штабквартирою мандрівників. Не встиг відійти один гурт, як з'являвся другий. Це була здебільшого середньошкільна молодь. Для них у Кисілевського стояла на поготові ціла низка ліжок на стриху. А ми, як почесні гості — земляки з далекої України — ночували в покоях і трактунок мали окремий, як і належить упривілейованим особам, а не саме квасне молоко з бараболею.

Крім цих перелетних птахів — „студентів" (тобто по-галицькому учнів гімназії) у Кисілевського повно було й своїх власних гостей, кревняків „академіків", себто студентів вищих шкіл. Були й панночки. Вони весело гомоніли, „бавилися" з своїми академіками, але ми з Розовим, не звиклі до нових для нас обставини і людей та їх інтересів, почувалися якось несвійсько і трималися більше коло старших. Я з цікавістю переглядав бібліотечку Кисілевського.

У нього тоді перебував на феріях о. Єремія Ломницький, високий худорлявий чернець - василіянин і я з ним більше розмовляв, ніж із молоддю. Отець Ломницький був, скільки пригадую, „твердим русином", умірковапим москвофілом, але говорив гарною українською мовою. Вставав він раненько і йшов до садка з молитовником у руці і тут проходжувався, шепочучи молитви.

Саме в гостинній хаті Кисілевських почули ми про вбивство царського міністра внутрішніх справ, сатрапа Плеве, страшного реакціонера. Вбив його бомбою студент Сазонов.

Не тямлю вже, хто саме приніс цю вістку і звідки її взяв. Здається, хтось із „академіків, що свіжо приїхав до „дядзя" Кисілевського. Але ми з Розовим, почувши, що згинув лютий кат, який дався в знаки й нашій Україні, не могли здержати своєї втіхи. Ми мало не до стелі плигали з радощів, чим дуже здивували й зажурили о. Ярему. Він не міг зрозуміти, як можна радіти з смерти людини. Довелося нам вияснити йому й іншим, хто то був Плеве й чого ми тішимося заслуженим ним кінцем.

У Жаб'ю перебули ми пару днів.

6. На Чорногорі

З Жаб'я повів нас Ситник на Чорногору. Ми видряпалися самотужки на сам верх Попа Івана, не беручи коня, як це зробив був задля Дверницької Дмитро Іванович Дорошенко.

Тут ми приглядалися пастушому життю, як гуцули доїли овець, як виганяли їх пастися в супроводі собак-вівчарок, що були сторожами й охоронцями стада. Пси ці тримали овець у порядку, не давали їм розбігатися. Були це злющі сотворіння, які могли роздерти чужого, що важився наблизитися до стада. Головний отаман пастухів конче хотів потрактувати нас „банушем" і ми були присутні, як цей бануш він варив. Це була дуже довга процедура, що вимагала терпцю. Бануш — це крута каша з кукурудзяної муки на маслі. Під час її готування треба масла й пильно мішати. Бануш вийшов на славу й дуже нам смакував. Їли його з овечим сиром — „будзом", а запивали гуслянкою.

Та ми не годні були з'їсти багато цієї знаменитої гуцульської страви, хоч як нас запрошували до того наші гостинні амфітріони: занадто був той бануш ситний.

Відвідали ми тоді й знамените Шибене, — озеро, яке правило за резервуар для спускання зрубаного дерева („ковбків"), збитого в так звані „дараби", сплави. Відкривають на ньому шлюзи й вода несе дараби, якими кермують одчайдушні леґіні. І тут і в інших місцях на Черемоші оглядали ми сплав дерева дарабами — мальовничу, але й небезпечну картину. Трохи й собі пускалися їхати дарабою. Хто не бачив цієї картини, може собі її уявити з етнографічних описів Гуцульщини, а ще краще з творів Федьковича, Франка чи Коцюбинського („Тіні забутих предків").

На широкій полонині коло Шибеного стояла, як я вже згадував, одна-одинока вілля дра Кобринського, але тоді господаря в ній не було й ми не могли його відвідати.

(Продовження буде).

Семен Старів
Делегат УККА до ООН.

ЮВІЛЕЙНА СЕСІЯ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ

(6)

Московська делеґація (Молотов) репрезентує СССР. В цей самий час Українська і Білоруська республіки посилають свої делеґації. Виринає питання: яке леґальне право мають Українська і Білоруська республіки бути репрезентованими в ООН? Як відомо, в ООН можуть бути репрезентовані тільки самостійні держави, визнані міжнародним правом, як такі. Чи підсовєтські Україна і Білорусія визнані такими?. Друге питання: кого репрезентує Москва? Совєтського Союзу, в повному розумінні цього слова, вона не має права репрезентувати, бо дві республіки репрезентують самі себе. Якщо ж так, то, таким чином, Україна і Білорусія репрезентовані в ООН подвійно. Звучить парадоксально, але логічно. Отже, кого репрезентує Москва? Говорячи логічно, вона репрезентує Росію і її колонії. Це й є факт, на який УККА звертає увагу ООН.

Імперії і колоніяльні конґльомерати не повинні мати місця в рямках ООН, як в організації, заснованій на принципі волі людини і націй. Совєтський Союз, як колоніяльна імперія і як держава, що намагається розповсюднити комунізм по всьому світі, не має ніяких, ні моральних, ні політичних підстав бути толерованою, як рівноправний член цієї світової організації. На основі цього, листок Делеґації УККА вимагає: (1) оголосити Совєтський Союз анормальним явищем по відношенню існуючого міжнародного права і Хартії ООН; (2) оголосити СССР штучно створеною структурою агресивних змовників, які змагають силою захопити світ, і які керуються маленькою групою російських комуністів у Москві; (3) оголосити право пригнічених Москвою націй на відокремлення в незалежні держави; (4) оголосити подібне право для народів так званих совєтських сателітів.

Такого роду листи виявились доброю формою для презентації української національно-визвольної справи на такого роду форумі.

Делеґація розповсюдила між чужинецькими делеґаціями та пресою також різного роду брошури та документи. Між ними були такі: (1) Збірка промов, заяв та коментарів сенаторів, губернаторів та інших урядових достойників у зв'язку з Днем Незалежности України; (2) „Захват і окупація комуністами України" — спеціяльний звіт Конґресової Комісії, що займається справами вивчення комуністичної аґресії; (3) „Факти і фантазії про Україну і Білорусію в ООН", витяг з протоколів Американського Конґресу. (4) „Дух Незалежности: Америка й Україна", промова Оскара Л. Чепмена на 5-ому Конґресі Американських Українців.

Щоб зробити темне світлим, наголошу той факт, що наша делеґація не мала нічого спільного з роботою сесії ООН. Але все ж таки ми були не самі. Хоч офіційно ми були й не визнані, нас радо вітали скрізь і всі, а особливо преса.

Вже на другий день роботи сесії, ми організували зустріч з представниками незалежних часописів, та окремо з пресовими аґенціями. Такі аґенції як Асошіейтед Прес, Юнайтед Прес, і Ройтер — рако вислухували нас і обіцяли висилати інформації про українську національно-визвольну справу до своїх часописів. Представник однієї японської радіосітки запевнив нас, що Україна буде включена в програму передач його станцій.

Наступного дня 23-го червня ми бачили наслідки наших зусиль — наші домагання знайшли місце в пресі. Найбільший часопис на заході — „Лос Анджелос Таймс", мимо всього, пише таке:

„Сьогодні а н т и совєтська делеґація українців-американців протестувала проти права російської делеґації репрезентувати в ООН їхню батьківщину..."

На закінчення часопис наводить цитату з нашого інформаційного листка, яка говорить таке:

„Сьогоднішнє намагання з боку кремлівської ієрархії знайти перемирення є нічим іншим як лавіруванням, направленим на приспання уваги вільного світу; як таваги вільного світу, як тарення більших турбот в світі і на продовження аґресії".

Сипє авто кружляє навколо Опери.

В середу, 23-го червня, мав говорити Молотов. Мабуть всі готовились до його виступу. Готовились і ми, але ми готовились по-свому. Я пішов на Сесію ООН, щоб почути його теревені, а в цей час, за пів години до десятої, (каліф. часу), коли делеґати з'їжджаються до залі засідань, декілька авт, обвішаних українськими кличами, писаними по-англійськи, вирушили кружляти навколо Опери.

Першим говорив філіппінський делеґат Ромульо. Добрий і е елоквентний промовець, він, не згадуючи поіменно осіб і держав, як це вимагають правила цієї сесії, як також не згадуючи непорозумінь в минулому і, обминаючи грубі і образливі слова, говорив про з а в д а н н я ООН в майбутньому. Збереження миру; плекання доброзичливих в з а є мовідносин між людьми - націями і державами; взаємо - допомога між державами для піднятття добробуту всього людства; обмін культурними досягненнями та допомога відсталим країнам — такі завдання мали б бути перед цією світовою організацією в майбутньому. Приємно було слухати його промову; приємно, бо в ній відчувалось турботу про людину, про її волю, про її добробут і про її щастя.

Потім виступив Молотов. І він говорив про мир і про волю людини і націй, але з його промови виходило б, що тільки Совєтський Союз зі своїми сателітами є миролюбивою країною, тільки совєтський режим ґарантує волю людини і націй... Потоком полились його слова, як „імперіялістичні аґресори", „капіталістичні захватчики", „підпалювачі війни" і так далі і тому подібне. Яка іронія і яка образа!

Та не в цьому справа. Ніхто нічого іншого від нього і не очікував. Справа ж в тому, що в цій залі є багато таких, що не відчувають тієї іронії і тієї образи. А це є далеко гірше за ті пусті слова, які він, Молотов, повторює ціле своє життя, з однаковим захопленням і з однаковим виразом обличчя. За них я стидався. Його промова декілька разів переривалась бурхливими оваціями, заініційованими на галерії глядачами. Між іншим серед тих глядачів находився такий „обожатель" совєтів, як баритон Пол Робсон. Кругом нього і скрізь було видно старі діви з голубом миру на правому плечі. Не було сумніву, що ті голубки прилетіли вітати свого ідола — Молотова. І вони вітали — сміливо й енерґійно, може навіть завзятіше, як своїх державних мужів.

(Закінчення буде).

СПОТВОРЕНА ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

У суботу 11 червня відбулося чергове Засідання Літературної Секції УВАН, на якому проф. Д. І. Чижевський виступив з доповіддю на тему „Нове совєтське видання „Історії української літератури". Доповідач дав критичний огляд нової праці Академії Наук УССР під назвою „Історія української літератури", том І, Київ 1954. Головні думки його доповіді такі: цю книжку, видану під маркою Академії Наук, не можна назвати науковою працею, це фальсифікація, політична пропаганда, яка нічого спільного з наукою не має. Як зображені факти в цій книзі? На підставі численних прикладів проф. Д. І. Чижевський доводить, що автори „Історії української літератури" нещадно фальшують або замовчують факти. Пишучи про досліди і загальні курси з історії української літератури, совєтські автори зовсім не згадують праць С. Єфремова, М. Грушевського, М. Возняка, М. Зерова, О. Дорошкевича та багатьох інших. Не згадано і про праці М. Драгоманова, М. Сумцова, Житецького.

Тут цілковито іґнорується специфіка мистецького слова. Книгу характеризує однобічний компаративізм. Всі дрібні аналогії з російської літератури розглядаються як впливи російської літератури. В той час як в „Истории русской литературы", вид. Академії Наук СССР, відповідно до історичної дійсности, докладно освітлюється у к р а ї н с ь к и й вплив на російську літературу 16 ст., в „Історії української літератури" про цей вплив української літератури і культури на Москву і московську культуру нічого не сказано. Розділ про Г. Сковороду — це цілковита фантастика. Розділи про нову українську літературу (починаючи від Котляревського) — це одна цілковита помилка. Всі письменники поділені тут на дві групи: реакціонери і нереакціонери. Тих, кого зараховано до „реакціонерів", зовсім іґнорують, тому з історії української літератури зовсім випали такі видатні письменники як Куліш, Костомаров, Винниченко, Олесь, Вороний та багато інших. Окремі тези позбавлені будь-якої мотивації. Або ж дається цілковито безглузда „мотивація", на зразок такої: „Марко Вовчок близька до Некрасова і Салтикова-Щедріна, а про них Ленін писав так..."

Розділ про Шевченка — це безсовісна фальш! Шевченко тут пристосований до русофільства. Так само русофілом показано і Івана Франка та Лесю Українку.

Факти несамовито сфальшовані в усій цій книзі. Прочитавши цю наскрізь антинаукову книгу, приходимо до сумного висновку: історію української літератури спеціяльно фальшують для українського читача. В той час, коли для російського читача російська Академія Наук видає історію російської літератури на науковому рівні, в той же самий час для українського читача видають історію української літератури в такому перекрученому і сфальшованому вигляді, що, здається, що цю книжку написано „для готентотів".

На ту саму тему виступив із співдоповіддю П. В. Одарченко. Цілковито погоджуючися з тією характеристикою і тими висновками, що їх зробив проф. Д. І. Чижевський щодо сов єтськ. видання „Історії української літератури". П. Одарченко навів ще кілька промовистих фактів безсовісного фальшування історії української літератури та історії українського народу в совєтській книжці про українську літературу. Совєтські автори пишуть про Бєлінського, як про прихильника розвитку української національної культури і літератури в той час, як автентичні статті Бєлінського свідчать, що він був насправді ворогом української культури. Совєтські автори заперечують належність Київської Руси до історії України — натомість російський вчений Шахматов доводив, що Київська Русь належить українській історії. Явною неправдою є твердження авторів „Історії української літератури", що Шевченко був прихильником Переяславського договору, що Леся Українка була русофілкою та не мала ніякого відношення до західньоевропейської літератури, що поема „Кассандра" антиамериканський твір (?!). Вся книжка — це суцільна неправда, це така очевидна фальш, що навіть найменше підготований совєтський читач безперечно помітить її. Замість наукового підходу до фактів історії, автори совєтського видання „Історії української літератури" під тиском поліційного ґніту Москви написали п р о п а г а н д и в н у книжку, в якій наука підмінюється фальшуванням історичної дійсности та нестримною пропаґандою російського націоналізму і російського шовінізму в його сучасному найкрайнішому совєтському варіянті.

На підставі совєтської преси П. Одарченко подав відомості про готування другого тому „Історії української літератури". Російський „Институт мировой литературы им. М. Горького" видав російською мовою „Очерк истории украинской советской литературы". Через чотири місяці цей „Очерк" був перекладений на українську мову і виданий як попередній „Нарис", на підставі якого буде написаний другий том „Історії української літератури". Отже росіяни пишуть для українців історію української літератури, а українці в пресі, низько кланяючись, дякують „старшому братові" за його „допомогу" та „благотворний вплив". Але, вихваляючи цей „Нарис", дехто з українських істориків літератури насмілюється і критикувати його. Ця критика зводиться до таких зауважень: „Нарис" не аналізує мистецької майстерности твору, „Нарис" розглядає твори української літератури, як „ілюстрації до суспільного життя", „Нарис" встановлює хибну періодизацію, переносячи механічно в історію української літератури періодизацію... історії КП СССР. Шаховський, хоч і езопівською мовою, але досить виразно пригадав про зв'язки української літератури з західньоевропейською літературою. З цього бачимо, що друга частина „Історії української літератури" буде ще гірша, ніж перша. Але з другого боку бачимо і протест, хоч і прихований, українських літературознавців проти спотворювання і фальшування Москвою та московськими наймитами історії української літератури.

П. В-енко

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Балтімор, Мд.

Річний попис учнів УМІ

Річний попис учнів балтіморського Відділу Українського Музичного Інституту, к л я с и фортепіяна п. Лідії Шав'як, стягнув велику кількість гостей до залі української-католицької церкви, де ця музична імпреза дня 19-го червня ц.р. відбувалася. До того ж був заповіджений у цьому пописі виступ а деяких учнів з Відділу Українського Музичного Інституту в Честер, кляси фортепіяна п. Ярослави Кобрин.

Попис відкрила к о р о т к и м вступним словом п. Л. Шав'як, керівник балтіморського Відділу УМІ, підкреслюючи, що це велика радість для балтіморського Відділу з широко розгалуженої родини Українського Музичного Інституту гостити представників честерського Відділу на своєму пописі, яким балтіморський Відділ відмічує перші роковини свого існування. В дальшому бесідниця згадувала про шляхетні учнівські змагання як спонуку до поглиблення про шляхетні учнівські змагання мистецьких вартостей.

Присутні на пописі громадяни завважили великий поступ в однорічній науці учнів балтіморського Відділу УМІ, що є великою похвалою для вчительки і для самих виступаючих.

Двоє найменших із приготовчого курсу, Іляна Шав'як і Петро Курилас, виконуючи по черзі легенькі п'єси українських та інших композиторів, показали сміливість виступу, певність гри, добру ритміку. Юстинка Тим'юк та Ярослава Сливка грали свобідно та гладко, виявляючи прикмети, що при учнівській пильності та систематичності і при рівночаснім батьківськім нагляді доведуть цих учнів до музичного росту.

Далі виступали учні першого нижчого курсу: О л е к с а н д е р Траска, що замітно поступив вперед в науці та з бравурою відіграв Рользета „Індіянський воєнний танок". Марійка Хмілевська, якої виступ показав велику музикальність учениці, її любов у підході до музичних творів; учениця своєю грою творів Баха, Райнгольда, Савицького залишила у слухачів направду дуже миле враження. Ірена Траска грала легко, із зрозумінням та відчуттям, особливо гарно вийшла з-під її рук „Стрілецька пісня" Савицького.

Учні другого нижчого курсу: Олег Вулавка звертав на себе увагу грою Косенкового твору „Українська народна пісня"; виконання цим учнем творів інших композиторів переконувало слухачів, що О. Вулавка — це багатонадійний учень.

Ярослава Зелинська подобалася публіці своїм сміливим виступом та ґрацією гри. В учениці м'який удар та чіткість виконання, що особливо слідно в творах українських композиторів, як Нестор Нижанківський, Барвінський, Безкоровайний.

Дарія Поліщук грала Бетговена „Для Елізи" та вальс Косенка. В учениці видно велику пильність та амбіцію, що при сприятливих обставинах та поглибленій праці принесе їй ще кращий успіх.

Милою несподіванкою для зібраних слухачів був виступ учнів честерського Відділу Українського Музичного Інституту, що приїхали з своєю вчителькою п. Ярославою Кобрин та на пописі запродукували свої музичні досягнення. Цими учнями були: Оксана Гавдяк та Галя Микита з 4-го нижчого курсу і Таїса Збир з І-го середнього курсу, які грали твори Геллера, Коллінґа, Бетговена, Моцарта, Соневицького, Фоменка. Виступ всіх цих учнів був незвичайно вдатний, за що слухачі не щадили їм та їхній вчительці рясних оплесків.

Після попису проф. Ярослава Кобрин з Честер вітала балтіморський Відділ УМІ з його научними осягами, підкреслюючи в дальшому, що в Українському Музичному Інституті ставляться до науки дуже серйозно, до учнів по-материнськи, з одною великою метою: виховати тут український музичний нарибок.

В часі попису, який для присутніх був приємною культурною розвагою, вдячні учні балтіморського Відділу УМІ піднесли своїй вчительці, п. Л. Шав'як, кіш цвітів.

о. В. С.

Бостон, Масс

Товариство Приятелів Української Капелі Бандуристів.

Заходами Відділу УККА та Інтернаціонального Інституту Бостону, дня 30 квітня 1955 р., зорганізовано в м. Бостоні Товариство Приятелів Української Капелі Бандуристів як Відділ Центрального Т-ва з осідком в м. Дітройті. Зборами прийнято статут та вибрано управу. Головою Управи обрано видну американку В. Б. Брід, заступником голови О. Мельниченка, секретарем Ю. Коханівську, скарбником Л. Височанського. Членами управи стали: п. К. Гавіланд, В. Стен, інж. С. Берегулька, Л. Шор, Д. Нестеренко, К. Вишньовський та С. Сокаревич.

Т-во нараховує вже 33 члени, з котрих 12 видні американці. Члени складаються із 11 членів опікунів, що сплатили по $7.00 річної вкладки та 22-х членів звичайних з річною вкладкою по $1.00. Товариство розпочало активно працювати, підготовляючись до наступного концерту Капелі Бандуристів, який відбудеться в Бостоні 25-го жовтня 1955 р. Уже винайнято найкращу музичну залю Бостону — Симфоні Голл.

Товариство звернулось листовно із закликом до українського й американського громадянства й організацій Бостону й околиці вступати в члени Приятелів Української Капелі Бандуристів. В заклику говориться: „Звертаємося до Вас з ласкавим проханням, вступити в члени Товариства Приятелів Української Капелі Бандуристів, щоб допомогти нам плекати українське кобзарське мистецтво, як своєрідне й єдине у вільному світі, чим і збагачувати загальне мистецтво на терені Америки і Канади". Адреса Товариства: Friends of Ukrainian Bandurist Chorus International Institute, 190 Beacon Street, Boston, Mass.

Бажаним є, щоб такі Товариства організувати по всім містам Америки і Канади, тоді наша Капеля Бандуристів, під мистецьким керівництвом Г. Китастого та В. Божика, буде забезпечена матеріяльною і моральною підтримкою громадянства.

О. Мельниченко.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

ВУЛИЦЯ ІМЕНИ МЕДВЄДЄВА

Під час гітлерівської окупації населення Рівенщини добре знало „червоного партизана" Д. Медведєва, що з ватагами своїх розбишак тероризував і грабував місцевих селян. Після війни він видав книжку своїх спогадів („Це було під Рівним"), в якій сфальшував усі події, що мали місце в цьому районі Волині, а собі і своїм поплічникам приписав величезні успіхи в боротьбі проти німецьких окупаційних частин і „гітлерівських запроданців" українських партизанів, що поборювали як німців, так і закинутих у їх запілля совєтських диверсантів. Тепер, як повідомляє „Літературна Газета", „щоб увічнити пам'ять письменника - партизана і героя Совєтського Союза, одній з вулиць міста Рівного надано ім'я Д. Медведєва".

Степан Кікта

ПАМ'ЯТІ КООПЕРАТОРА ЯРОСЛАВЩИНИ — ПЕТРА ЗЕЛЕЗА

Н е щ о д а в н о пробилася з України у вільний світ вістка, що там у Львові помер Петро Зелез, колишній кооперативний і громадський діяч Ярославщини. Його заслуги для цих західніх окраїн великі. Найбільші успіхи мав у розбудові кооперації, але важливу ролю сповняв теж і в інших ділянках.



Петро Зелез

Бл. п. Зелез народився 1897 р. в Сосниці, ярославського повіту, як син рільників. Поклик до військової повинности в 1915, р. перервав його науку в перемиській ґімназії та кинув на воєнні фронти. По розвалі австрійської монархії вступив до Української Галицької Армії і як вояк (підстаршина) приймав участь у боротьбі за незалежність Батьківщини. Не оминув його і тиф. З закінченням визвольної війни залишився на Наддніпрянщині в надії, що у продовжуваних змаганнях народу за свої права потрібна буде і його участь. Щойно в 1924 р. вернувся в рідну Ярославщину — і застав її в польськім ярмі, яке знищило довоєнні надбання українських установ. Щойно рік перших парляментарних виборів (1928), в яких кандидував до сойму проф. яросл. ґімн. Йосип Пеленський, додав автохтонному населенню нових сил і завзяття протиставитися окупантові. Пок. Зелез зараз у 1924-му році розгорнув працю в родинній Сосниці і заклав кооперативу „Сільський Господар", кредитівку „Надію" і молочарню. Заснований 28 березня 1929 в Ярославі Повітовий Союз Кооператив' для обслуги існуючих вже 24-х кооператив „для загального закупу та збуту", з браку власних фондів і невластивого способу ведення, попав вже в 1930 р. в безнадійне положення, яке мало довести до закриття Союзу, а це потягнуло б у майбутньому упадок всього українського кооперативного руху в терені. Пок. Зелез як секретар Надзірної Ради ПСК 1930-34 співдіє над поправою — і вкінці сам береться санувати Союз, приймаючи пост головного директора з 15 січнем 1934. На щастя Ярославщини це завдання вповні вдалося, а досягнув його бл. п. Зелез самопосвятою і вмілим веденням аґенд. Початок другої світової війни застає Союз вже сильним торговельним і організаційним осередком для 50-ти кооператив. Але створений німецько - совєтський кордон на річці Сян відтяв від Ярослава 25 низових кооператив, що припали під владу большевиків. У воєнних умовинах Союз організує нових 32 кооперативи, так, що у всіх місцевостях, в яких українці творили бодай 20% мешканців, діяла українська кооператива.

Уздоровлення ярославського Союзу є виключною заслугою дир. Зелеза. Вже лиш це одно діло утривалило це прізвище в історії ярославської землі, бо вдержанням і розбудовою кооперації знайдено там успішний засіб ширення національної свідомости та створено джерело матеріяльних фондів на ведення праці культурно - освітніх товариств. Пок. Зелез усією своєю істотою був суспільним працівником, всеціло відданим народній праці, постійній, „дрібній" громадській праці, якої виконавці, нормально, стають безіменними і їх прізвища не доходять до майбутніх поколінь. А Покійний, крім ведення порученої йому сільсько - господарської кооперації, знаходив час на участь в управах місцевих установ, а саме був головою т-ва „Родина", управителем „Української Бурси", членом Наз. Ради „Українбанку" та головою Надз. Ради „Українського Консуму", а з повітових установ діяв у Філіях „Просвіти" й „Сільського Господаря" та в часі війни в Українськім Допомоговім Комітеті. За свою діяльність, а радше за безкомпромісовість до німецьких урядовців у Ярославі, був арештований німцями 15 вересня 1941 разом з другими українцями та перевезений до тюрми „Монтелюпіх" в Кракові. Звідси пощастило йому скоро видістатися і вернутися продовжувати керівництво господарським життям аж до евакуації 22 липня 1944. Не маючи бажання еміґрувати на чужину, він залишився в Криниці при співведенні тамошнього Союзу, щоб опісля вернутися у свою Ярославщину. Земля ця вже від 1943 року була тереном кривавих польсько - українських порахунків, які прибрали жахливих форм знущання і вбивств українців. Знедолене населення було „добровільно" переселене в 1946 році до Східньої Галичини, а його недобитків перевезли поляки примусово до Східньої Прусії в 1947. Покійний подався разом з народом на схід — і там закінчив життя. Вічна пам'ять прикладному синові ярославської землі!

Вступайте в члени УНСоюзу!

ЗАГРОЗА ГОЛОДУ В СССР

(З передач Української Програми Радіо Визволення)

Один із шведських дипломатів, який недавно побував у Совєтському Союзі, заявив, що в Москві під час його візити два дні зовсім не можна було дістати хліба. Йому це пояснили затримкою в доставі. На його думку, це неправда. Кружляють чутки, — сказав він далі, — що в усьому Совєтському Союзі, надто в Україні, зокрема по великих містах, дошкульно відчувається брак хліба. Причина цього явища — не лише неврожай, що минулого року мав місце в Україні. Це радше наслідки повороту до сталінського курсу, тобто ставка на важку індустрію.

Переорієнтація на важку індустрію — це не що інше, як політика озброєння. Озброєння, хоч як би його режим не прикривав пропаґандою миру та акцією різних, інспірованих большевиками комітетів проти атомної зброї — означає підготову до війни. В парі з цим іде готування хлібних резервів для армії. Так завжди було за сталінського панування. Військові склади заповнювалися збіжжям, а населення вистоювало в чергах за хлібом, а то й зовсім не могло його дістати. Це саме діється й сьогодні. Військові склади заповнюються збіжжям, індустрія продукує гармати і танки, а населення, замість хліба годується пропаґандою про мир.

З другого боку, готування хлібних резервів — це ще один доказ цілковитого безладдя, що панує в сільському господарстві. Хрущовське укрупнення колгоспів виявляє свої фатальні наслідки. Бюрократизація колгоспів набрала, навіть як на совєтські умовини, незвичайних розмірів. Селянство позбавлене навіть тих формальних прав, що воно їх мало давніше. Тим то нехіть до колгоспної системи зросла ще більше, і виробнича спробожність колгоспів зменшилася. Всі дотеперішні зусилля партії підвищити продуктивність праці не дають бажаних наслідків. Мало, мабуть, допоможуть і заходи в напрямі переведення колгоспів під повну контролю МТС. Це означає ще більше закріпачення селянства і поглиблення внутрішніх протиріч у колгоспах.

Так само невесело виглядають і всі дотеперішні заходи Хрущова, зв'язані з цілинними землями і з перегрупуванням господарських смуг. Це може закінчитися незвичайною своїми розмірами голодовою катастрофою. Погода в степах Казахстану дуже химерна. Бувають там посухи, що спалюють усе. Вистачить, щоб це трапилося цього року, і тоді запланований збір урожаю з цілинних земель, що ним так чваняться кремлівські можновладці і потішають трудящих, зведеться нанівець. Таким же небезпечним експериментом є й кукурудзяна акція. На чорноземі України замість пшениці мають засіяти кукурудзу. Коли б цілинна акція збанкрутувала, довелося б їсти кукурудзяні паляниці. Очевидно, під умовою, що кукурудза вродить. Що станеться, коли не буде ані пшениці, ані кукурудзи? Голод загрожує всьому Совєтському Союзові. Це добре знають кремлівські можновладці І тому роблять запаси. Але не для населення, не для трудящих.

Таким чином про всяк випадок хочуть забезпечити себе і свій бюрократично-партійний та мілітарний апарат. Що станеться з населенням Совєтського Союзу, їм байдуже; як байдуже було Сталінові, коли 1933 р. з голоду в Україні загинули мільйони людей.

Олег Старак

Телефонний зв'язок почерез океан

Більше як 75 літ існує телеграфічний зв'язок між „старим" і „новим" світами; від 1901 року існує радієва сполука між Европою й Америкою. Але щойно вперше споруджено телефонічний кабель, що вможливлює телефонічну сполуку між Клеренвіл у Нюфавнленді та Великою Британією.

Довершено цього діла спільними заходами трьох країн: Канади, ЗДА і Британії — коштом 40,000,000 дол. Під час святочних церемоній з приводу затоплення телефонного кабля в океан висловлено думку, що ця подія є „історичним милевим кроком і ще одним доказом спільних осягів вільних націй".

Момент відчалу каблевого корабля „Монарх" з порту в Клеренвіл був для працівників компаній „Кенедієн Оверсіс Телекомюнікейшен", „Амерікен Телефон енд Телеґраф Компані" і „Врітіш Пост Офіс" наглядним доказом здійснювання і завершування їхньої праці на острові, на якому вже двічі відбулися подібні історичні події.

У 1866 р. на тому місці розпочато затоплювання телеграфічного кабля. У 1901 р. Марконі там же на острові Нюфавндленд одержав свій перший транс - атлантійський радієвий сиґнал з Европи. Тепер Д. Ф. Бові, президент „Кенедієн Оверсіс Телекомюнікейшен", в ході церемоній розбив пляшку наповнену водою з Гартс Контент — тобто з місця, звідки розпочато телеґрафний кабель. Поруч Д. Ф. Бові стояв С. П. Едвардс, колишній заступник міністра транспорту; він наснажував батерії для Марконі у його перший радієвій спробі.

Якщо все буде гаразд, то перед кінцем 1956 р. буде закінчено проволікання двох каблів з 36-голосовою спроможністю почерез Атлантійський океан. Корабель „Монарх" прокладе 200 миль кабля, а потім поверне до Шотляндії за новим вантажем кабля. Перший кабель прокладуть цього літа; другий — чергового.

(„Канадійська Сцена")

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

БУЛҐАНІН І ЖУКОВ У ЖЕНЕВІ



Прибулих до Женеви на конференцію представників чотирьох великодержав, Булґаніна, Хрущова і Жукова, вітав швайцарський президент Макс Птіп'єр. На фото: Птіп'єр між Булґаніним і Жуковим

У Касаблянці в Марокко шаліє терор

Касаблянка. — У цьому прегарному екзотичному середземноморському портовому місті торговельній столиці французького Марокко, шаліє від минулого четверга атмосфера революції і терору. Почалось з того, що арабські терористи кинули в четвер бомбу до каварні в европейській дільниці міста і вбили нею шестеро приявних осіб. Обурення маси европейських мешканців міста виявилось у вуличних демонстраціях в п'ятницю, при чому юрба злінчувала 4-х арабів. Цей вуличний самосуд викликав страшне обурення в старій і перенаселеній арабській дільниці міста, наслідком чого араби зробили вуличну контрдемонстрацію та перевели низку дальших терористичних актів. У вуличних сутичках між арабами й европейцями, з одного, боку та між арабами і поліційно-військовими відділами, що стараються завести спокій з другого — згинуло від четверга до неділі вечором коло 60 осіб убитими, а кількадесят осіб ранено. В арабській дільниці французи стріляли з танків, а з вікон домів кидано на поліцію ручні ґранати. Марокканські французи, які вважають, що Марокко це „їх" край, обурені на нового французького генерального резидента Жільберта Ґранваля за його буцімто завелику „лагідність" у відношенні до автохтонів. Ґранваль відбув нараду з представниками французької колонії, але він стоїть на становищі, що Марокко мусить дістати поширену автономію. Відносини у Касаблянці тому складні, що поруч із мільйонерами, які мають там свої резиденції і великі бизнеси, живе там маса нуждарів, а влада мало турбується розв'язанням мешкальної кризи і безробіття.

Короткі Вістки

● **В Єгипті** на стації Бені Мазар вискочив з рейок вантажний поїзд, при чому згинуло 20 осіб і поранено 5 з-поміж мешканців міста, які стояли на пероні.

● **Неру привіз із собою** з подорожі по Совєтському Союзу накручений одним із членів його почету фільм. Тепер висвітлюють його скрізь в Індії: як маси совєтських громадян вітають його на вулицях, як він оглядає зразкові совєтські радгоспи й фабрики, говорить з совєтськими достойниками і т. д. Цей фільм, пишуть часописи, робить більшу пропаґанду московським большевикам, як усі їх попередні „культурні місії", що приїздили з Москви до Індії.

● **Христофорус,** православний патріярх александрівський з юрисдикцією на всю Африку, відлетів з Каїро з відвідинами до московського патріярха Алексея. Зробив це він всупереч постанові Синоду Александрівської Православної Церкви, який висловився проти такої візити.

● **Противники сеґреґації** білих і кольорових осіб в ЗДА виграли ще один судовий процес: Апеляційний Суд в Ричмонді у Вирджінії рішив, що принцип, прийнятий Найвищим Судом про скасування відокремлювання дітей у школах за кольором шкіри — повинен бути застосований теж в комунікаційних засобах. В деяких південних стейтах зобов'язував расовий поділ в автобусах.

● **Канада** облегшила експорт цілого ряду товарів до некомуністичних країн, включно з британською колонією Гонґ Конґ. Зате вдержується надалі строгу державну контролю й обов'язок діставати дозвіл на вивіз товарів до будь-якої комуністичної країни. Одною з причин такої контролі є м. і. острах, щоб деякі американські експортери не використовували Канади, як посередньої країни, для вивозу товарів до комуністичних країн.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Д-р Мед. ЄВГЕН ЛОТОЦЬКИЙ

нар. у Львові 2 червня 1917 р., упокоївся в Бозі по короткій і важкій недузі 18 липня 1955 р. в Трентоні, Н. Дж.

Похорони Покійного відбудуться в четвер, дня 21-го липня ц. р., о 9-ій год. ранку з похор. заведення п. Михайла Кошека в Трентоні при 981 So. Broad St., і Українсько-Католицької Церкви св. Йосафата при 1195 Deutz Ave., на місцевий цвинтар св. Марії. Парастас з Панахидою за спокій Душі Покійного буде відправлений в середу, 20-го липня в 7-ій год. вечора в каплиці цього ж похоронного заведення.

До ласкавої участі у цих сумних обрядах, Рідню, Приятелів і Знайомих запрошує

горем прибита
СОФІЯ ЛОТОЦЬКА — дружина з донечкою РУТОЮ.

534 Adeline St., Trenton, N. J.

Ділимось сумною вісткою з Приятелями, Знайомими, Вояцтвом Військ УНР та всіми учасниками Українських Визвольних Змагань, що дня 3-го липня 1955 року, в шпиталі м. Ст. Павл, Міннесота, по короткій серцевій недузі упокоївся в Бозі на 69 році життя наш Найдорожчий Муж, Батько, Дідуньо, блаженної пам'яті

Олександер Сергієвич ШЕБЯКІН.

Покійний був сотником Військ УНР, учасником Українських Визвольних Змагань, викладачем військової юнацької школи, лицарем ордену Симона Петлюри. Похорон відбувся з Української Православної Церкви св. Володимира й Ольги в м. Ст. Павл, Мінн., на цвинтар „Форест" дня 8-го липня 1955 р.

В невтішному горі: **ДРУЖИНА, СИН, НЕВІСТКА, ВНУК.**

В першу річницю смерти нашого Дорогого Батька й Мужа,

бл. пам. КОРНІЯ КУРИЛКА,

колишнього керівника української школи в Ст. Павл, Міннесота й члена Головної Управи С.В.У. — буде відправлена ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ за спокій душі Спочилого. Відправи відбудуться в Українській Православній Церкві св. Володимира й Ольги в м. Ст. Павл, Мінн., В СУБОТУ, 23-го ЛИПНЯ 1955 Р., о годині 10-ій ранку. Повідомляючи про це Українське Громадянство міст Ст. Павл та Міннеаполісу, а особливо наших Приятелів і Знайомих, просимо про спільну з нами молитву. — В тяжкому горі:

ДРУЖИНА з ДІТЬМИ

В другу річницю смерти
бл. п. Д-ра ІВАНА РОГУЦЬКОГО
адвоката зі Самбора
відправиться дня 21 липня ц. р. о год. 8 рано в греко-кат. Церкві св. Юрія в Ню Йорку при 7 вул.
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
на яке запрошують Кревних, Друзів і Знайомих
ДРУЖИНА і СИН.

ТАРЗАН, ч. 3502. Вночі.



Тарзан присів до скоку — найшвидшої і найуспішнішої атаки бестії з джунглів — — але витончений змисл остеріг вартового. Він присів і дивився у вічі мавполюдини! Очі араба спалахнули страхом, коли Тарзан крикнув і скочив.